

ZPRAVODAJSTVÍ

Vědci často přirovnávají řízení epidemie ke sledování palubní desky rozjetého auta: zda se jí daří brzdit, nebo naopak šíření nemoci zrychluje, napovídají různé ukazatele. Jeden z těch nejdůležitějších je podíl pozitivních výsledků z provedených testů – toto číslo bude mimochodem hrát roli i při rozvolňování opatření, jako součást „rizikového skóre“.

Zatím ale tato kontrolka neukazuje nic příznivého: už téměř měsíc se drží na velmi vysoké hodnotě – koronavirus má každý třetí otestovaný člověk. To značí stále velkou míru nakažených lidí v populaci.

Prokazatelně nakažených lidí bylo včera v noci necelých 148 tisíc lidí, což je zatím nejvyšší hodnota. Skutečných přenašečů viru je ale ještě víc – podle šéfa zdravotnických statistiků Ladislava Duška je to trojnásobek až šestinásobek laboratorně odhalených případů.

O čem tedy svědčí vysoká pozitivita testů? „Člověk by si myslel, že to je nedostatečnou kapacitou testování. Česká vláda ale příjemně překvapila – za posledních několik krizových týdnů se ukázalo, že kapacita je tak rychlá a velká, jak se vždy chlubila,“ upozornil na debatě nadačního fondu Neuron ekonom Jakub Steiner z univerzity v Curychu a CERGE-EI, který patří k předním odborníkům vyvíjejícím modely epidemie.

Ve špičce dokážou české laboratoře otestovat i víc než 47 tisíc lidí za den. A stále nejsou na hranici svých možností. „Kapacita PCR testování dokonce není na řadě míst plně využita. Věřím, že se najdou místa, kde to může být obtíž. My se ale snažíme domluvit, abychom měli v záloze některé laboratoře z akademické sféry, a oni trvají na tom, že se jim musí garantovat počet vzorků, kterého ani nedosahujeme,“ upozornil minulý týden na zdravotním výboru ve Sněmovně náměstek ministra zdravotnictví Aleksi Šedo.

EKONOM: POMOHLI BY POBÍDKY

Podle dat ÚZIS, která má Deník N k dispozici, byl nahlášen největší mezitýdenní propad v testování z Karlovarského a Jihočeského kraje. Na Karlovarsku dosáhl počet testů v pondělí 9. listopadu jen třetinové hodnoty oproti minulému pondělku, v jižních Čechách spadl na polovinu. I v dalších regionech se testovalo přes víkend a v pondělí méně než ve srovnatelné dny o týden dříve.

Jak ukazuje analýza Deníku N z Ústeckého kraje, na vině může být také nedostatek odběrových míst – lidem se například nevyplatí vážit kvůli testu dlouhou cestu.

Ekonom Steiner upozorňuje na to, že na vině může být i nedostatek motivace – není snadné přimět lidi, aby se nechali otestovat. „Protože se jim to nevyplatí. Testování neléčí, takže individuální pobídka nechat se testovat je poměrně malá, a tudíž je třeba zamyslet se nad systémem pobídek, které by lidi k testování nějakým způsobem motivovaly. To řeší vlády ve všech zemích,“ upozorňuje Steiner.

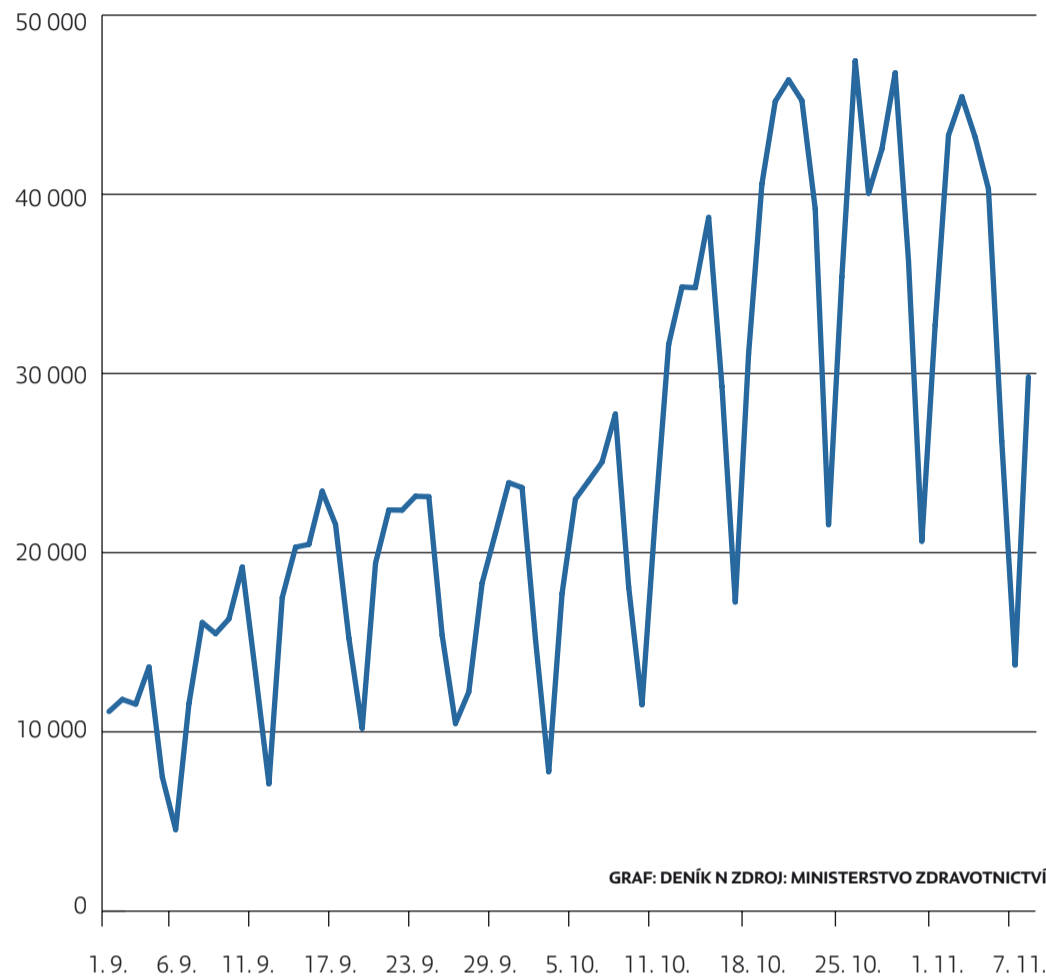
Plánované otevření škol by podle něj mělo provázet intenzivnější testování. „Ale budeme muset nabídnout firmám a lidem pobídky, aby se jim testování vyplatilo. Více testovat je služba veřejnosti, ne jednotlivci. Nad pobídkami jednotlivcům i firmám bychom se měli zamyslet. Pokud vymyslíme něco užitečného, může to pomoci i otevřít školy,“ doplnil ekonom.

Například na Slovensku v rámci celoplošného testování vláda poskytla firmám nad čtyři tisíce zaměstnanců a provozovatelům kritické infrastruktury certifikáty, formuláře, antigenní testy a zástupce ministerstva obrany, kteří na průběh testování dohlíželi. Na podporu dosáhly i skupiny firem, které v jednom areálu zřídily společné odběrové místo s účastí alespoň 4000 lidí včetně rodinných příslušníků.

V Česku se zatím o podobných pobídkách jedná. Premiér Andrej

Počet testů na covid-19 v poslední době poklesl

Nejnižší počet testů v týdnu ministerstvo zdravotnictví vykazuje vždy v neděli. Minulou nedělí, tedy 8. listopadu, bylo nahlášeno celkem 13 724 testů, jde o nejnižší údaj od 11. října. Oproti předchozímu týdnu je to propad o zhruba sedm tisíc testů.

Přestože je stále velké procento nakažených, v posledních dnech počet provedených testů za den poklesl. Na vině může být i nízká motivace lidí.

Lidé nechodí na testy, chybí jim motivace

Testování neléčí, takže individuální pobídka nechat se testovat je poměrně malá, a tudíž je třeba zamyslet se nad systémem pobídek, které by lidi k testování motivovaly. To řeší vlády ve všech zemích.

Jakub Steiner
ekonom

Babiš (ANO) na konci října mluvil o tom, že vláda doporučí firmám, aby prováděly u svých zaměstnanců testování na koronavirus. „My se určitě i na základě debaty na NERV budeme zabývat tím, jestli budeme motivovat firmy nějakou částkou, aby tohle realizovaly,“ řekl.

Vicepremiér Karel Havlíček (za ANO) na dotaz Deníku N odpověděl, že se o této věci stále jedná. „Připravujeme s ministerstvem zdravotnictví manuál, jak s testy pracovat. Současně hledáme i motivační nástroje pro využívání antigenních testů,“ sdělil. Aktuálně podle něj vláda diskutuje o jednotlivých variantách, jak případně firmám pomoci.

Zástupci českých firem už ale mají o tom, jaká pomoc by jim přišla vhod, jasno: „Asociace malých

a středních podniků a živnostníků ČR spolu s dalšími zaměstnavateli navrhuje, aby stát hradil všechny náklady firem na testování zaměstnanců na koronavirus,“ napsala Deníku N generální ředitelka asociace Eva Svobodová.

„Zaměstnavatel by měl okamžitě reagovat na riziko nákazy a izolovat kriticky ohrožené pracovníky. K tomu musí provést testy neprodleně a v pracovní době a nemůže čekat na spolupráci přetížených hygienických stanic a obvodních či závodních lékařů,“ míní Svobodová. Naznačuje, že by na rychlém provedení testů neměly firmy šetřit. „Nyní tomu tak v mnoha případech je, protože ekonomická situace firem není dobrá,“ dodává.

NE VŠECHNY FIRMY SI TESTY MOHOU DOVOLIT

Podobně to vidí Svaz průmyslu a obchodu – podle Evy Martinicové, ředitelky zaměstnavatelské sekce svazu, je testování pro firmy velmi nákladné a podnikům by pomohlo, kdyby se na platbách podílel stát a pojišťovny.

„Ne všechny firmy si mohou dovolit testovat své zaměstnance opakovaně na vlastní náklady. Jsme proto rádi, že jsme se s ministrem zdravotnictví Janem Blatným na naší společné schůzce domluvili, aby testy pracovníků, které indikovala hygiena, proplácela kompletně zdravotní pojišťovna. U všech ostatních antigenních testů jsme se dohodli, že je bude zaměstnavatelům z poloviny hradit stát. Je to model, který by mohl výrazně napomáhat zvládnutí pandemie v dlouhodobém horizontu a firmám uleví,“ sdělila Deníku N Martinicová.

Redakce se na návrhy pobídek ptala i ministerstva zdravotnictví, zatím neodpověděla žádnou reakcí.

Efektivní a rychlé testování je podle Martinicové v boji proti epidemii klíčové. „Ze zkušenosti firem víme, že právě kapacita a rychlost jsou často kamenem úrazu. Firmy zejména mimo velká města narážejí na nedostatek testovacích míst s omezenou kapacitou, která často ani nepřijímají samoplátce. Na testy jsou pak velmi dlouhé čekací lhůty, které prodlužuje čekání na žádanku od praktického lékaře. Naše členské firmy si proto své zaměstnance často testují samy a na vlastní náklady,“ popisuje Martinicová s tím, že jsou firmy ve spojení s hygienou a v případě výskytu onemocnění ve svém provozu provádějí vlastní trasování.

„Ze zkušeností víme, že je to pro některé firmy mnohem rychlejší řešení. Podle našeho průzkumu skoro třetina firem testy pracovníkům plně hradí. Svaz průmyslu prosadil, aby pro firmy byly náklady za testy zaměstnanců dále uznatelné,“ dodává ředitelka.

S PŘÍSPĚNÍM PROKOPA VODRÁŽKY.

ADÉLA SKOUPÁ
redaktorka

JAN TVRDOŇ
redaktor